

Sygn. akt *IV C 253/19*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lipca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie IV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR (del.) Robert Masznicz

Protokolant: sekretarz sądowy Katarzyna Ponichter

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 lipca 2019 r. w Warszawie

sprawy z powództwa państwowej osoby prawnej pod nazwą

(...) z siedzibą w W.

przeciwko pozwanemu

D. B.

prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą B. D., (...)

o zapłatę

1) zasądza od pozwanego na rzecz powoda sumę 100 000 zł (sto tysięcy złotych) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 6 lipca 2013 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda sumę 10 417 zł (dziesięć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym:

a) kwotę 5 000 zł (pięć tysięcy złotych) tytułem zwrotu kosztów opłaty od pozwu;

b) kwotę 17 zł (siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów opłaty skarbowej od złożonego pełnomocnictwa procesowego;

c) kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, stanowiących stawkę minimalną wynagrodzenia pełnomocnika procesowego ustanowionego w osobie radcy prawnego.

Sygn. akt *IV C 253/19*

UZASADNIENIE WYROKU

W sprawie z powództwa (...) z siedzibą w W. (powód) przeciwko D. B., prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą B. D., „(...)” (pozwany), o zapłatę 100 000 zł wraz z odpowiednimi odsetkami i kosztami procesu (pozew – k. 5 i n.), został wydany nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym (nakaz zapłaty – k. 54), a pozwany złożył w terminie ustawowym sprzeciw od nakazu zapłaty (sprzeciw od nakazu zapłaty).

Po przeprowadzeniu rozprawy,

Sąd Okręgowy w Warszawie ustalił następujący stan faktyczny.

Powód jest państwową osobą prawną, utworzoną na podstawie art. 7 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o kinematografii.

Pozwany jest przedsiębiorcą, prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą B. D., „(...)”, a ponadto jest radcą prawnym.

(fakt przyznany na rozprawie – k.123, CEIDG – k. 14)

Dnia 1 lipca 2013 r. strony zawarły umowę nr (...) o udzielanie dotacji na dofinansowanie przedsięwzięcia z zakresu edukacji i upowszechniania kultury filmowej (...). Przedmiotem umowy było w szczególności udzielenie pozwanemu dotacji w kwocie 100 000 zł na dofinansowanie budżetu przedsięwzięcia pod nazwą Organizacja pokazów (...): (...); (...); (...) z dotacji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Treść umowy nie była przedmiotem sporu, jako znana stronom i potwierdzona dokumentem złożonym do akt sprawy, w związku z tym niecelowe jest przytaczanie lub streszczanie jej zapisów.

(umowa – k. 23 i n.)

W dniu 5 lipca 2013 r. powód w całości wywiązał się z umowy względem pozwanego przekazując odpowiednią sumę na rachunek pozwanego. Zgodnie z wnioskiem pozwanego część przyznanej dotacji do wysokości 9 827 zł 90 gr została potrącona z odpowiednią wymagalną wierzytelnością powoda względem pozwanego, w związku z czym na rachunek pozwanego wpłynęła kwota 90 172 zł 10 gr.

(bezsporne, pismo pozwanego w sprawie potrącenia – k. 29, dokument realizacji finansowej – k. 34)

Dnia 31 grudnia 2014 r. na wniosek pozwanego strony zawarły aneks nr (...) do umowy. Zgodnie z aneksem umowa została zmieniona w ten sposób, że termin do zrealizowania przez pozwanego przedsięwzięcia dofinansowanego przez powoda został przedłużony z dnia 15 grudnia 2014 r. do dnia 30 czerwca 2015 r.

(aneks – k. 36 i n.)

Dnia 1 lipca 2015 r. na wniosek pozwanego strony zawarły aneks nr (...) do umowy. Zgodnie z aneksem umowa została zmieniona w ten sposób, że termin do zrealizowania przez pozwanego przedsięwzięcia dofinansowanego przez powoda został przedłużony z dnia 30 czerwca 2015 r. do dnia 31 stycznia 2016 r.

(aneks – k. 40 i n.)

Pismami datowanymi na dzień 24 października 2016 r. oraz dzień 2 stycznia 2017 r. powód wezwał pozwanego do złożenia rozliczenia wynikowych kosztów realizacji przedsięwzięcia i rozliczenia uzyskanej dotacji zgodnie z § 15 umowy w terminie odpowiednio 7 i 14 dni. Przesyłki z wezwaniami awizowano pod adresem wskazanym powodowi przez samego pozwanego zgodnie z § 19 ust. 1 umowy, który to adres jest również ujawnionym w CEIDG adresem głównego miejsca wykonywania działalności oraz adresem do doręczeń, po czym poczta zwróciła przesyłki powodowi, jako niepodjęte w terminie.

(pisma z dowodami nadania, awizacji i zwrotu – k. 43 i n.)

Pozwany nie złożył powodowi ani raportu końcowego, ani oceny jakościowej realizacji przedsięwzięcia, ani osiągniętych wskaźników rezultatów zadania, ani rozliczenia finansowego zadania.

(bezsporne)

Pismem datowanym na dzień 30 marca 2017 r. powód oświadczył pozwanemu o odstąpieniu od umowy na podstawie § 17 umowy oraz wezwał pozwanego do zwrotu dotacji w wysokości 90 172 zł 10 gr z odpowiednimi odsetkami. Pismo

zostało doręczone pozwanemu, co ten potwierdził, odbierając je osobiście (pismo wraz z potwierdzeniem odbioru – k. 49 i n.).

Sąd Okręgowy w Warszawie ustalił stan faktyczny na podstawie dokumentów urzędowych i prywatnych złożonych przez powoda w załączeniu do pozwu, zgodnie z art. 244 i 245 Kodeksu postępowania cywilnego (k.p.c.) z uwzględnieniem okoliczności przyznanych i bezspornych między stronami zgodnie z art. 229 i 230 k.p.c., jak również z uwzględnieniem jawnych danych teleinformatycznych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG).

Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił wnioski dowodowe pozwanego złożone na rozprawie i pominął dowody z dokumentów złożonych przez pozwanego na rozprawie. Oddalenie wniosków dowodowych pozwanego oraz pominięcie dowodów z dokumentów złożonych na rozprawie było oczywiście uzasadnione, gdyż wszystkie te wnioski i dowody były albo spóźnione w rozumieniu art. 207 § 6 k.p.c., albo nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w rozumieniu art. 227 k.p.c., co objaśniono w dalszej części uzasadnienia.

W ustalonym stanie faktycznym,

Sąd Okręgowy w Warszawie zważył, co następuje.

Powództwo podlega uwzględnieniu w całości z przyczyny skutecznego odstąpienia powoda od umowy oraz wystąpienia umówionych w takim wypadku przesłanek do zwrotu odpowiedniej sumy wraz z odpowiednimi odsetkami przez pozwanego, zaś wygranemu powodowi należy się od pozwanego również zwrot wszystkich kosztów procesu według norm przepisanych.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły przepisy niżej objaśnione.

Zgodnie z art. 353 Kodeksu cywilnego (k.c.), zobowiązanie polega na tym, że wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia, a dłużnik powinien świadczenie spełnić.

Źródłem zobowiązania są w szczególności umowy, zaś zgodnie z zasadą swobody umów oraz art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę, mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Zgodnie z § 15 ust. 1 umowy, pozwany był bezspornie zobowiązany do przedłożenia powodowi rozliczenia dotacji, w tym raportu końcowego, oceny jakościowej realizacji przedsięwzięcia, osiągniętych wskaźników rezultatów zadania i rozliczenia finansowego zadania, zaś do raportu końcowego był obowiązany do dołączenia po jednym egzemplarzu wszystkich wydanych materiałów i druków.

Zgodnie z § 17 ust. 1 i 2 umowy, powód był uprawniony do odstąpienia od umowy oraz do żądania zwrotu całości lub części odpowiedniej dotacji w przypadku nieterminowego lub nienależytego wykonania umowy.

Powód oczywiście stał się uprawniony do odstąpienia od umowy na podstawie art. 17 ust. 1 umowy w stanie, gdy pozwany, ani w terminie, ani po terminie, nie wykonał odpowiednich obowiązków określonych w § 15 ust. 1 umowy, i to pomimo dwukrotnego aneksowania umowy ze skutkiem dwukrotnego znacznego przesuwania odpowiedniego terminu na wniosek samego pozwanego, wreszcie pomimo dwukrotnego wyznaczania przez powoda pozwanemu dodatkowych terminów na wykonanie obowiązków na podstawie § 17 ust. 3 umowy oraz po uprzedzeniu o możliwości odstąpienia od umowy (pisma – k. 43 i n.)

Pozwany nie skorzystał wcześniej z możliwości porozumienia co do dalszego odroczenia terminu wykonania własnego zobowiązania i wbrew wymogowi § 17 ust. 3 umowy nie wskazał powodowi okoliczności, mających charakter zewnętrznych zdarzeń nadzwyczajnych w rozumieniu umowy, w celu dalszego odroczenia wykonania własnego zobowiązania.

W oświadczeniu o odstąpieniu od umowy wezwano pozwanego do zwrotu jedynie kwoty 90 172 zł 10 gr z odpowiednimi odsetkami (pismo – k. 49 i n.) i dopiero w pozwie oznaczono żądanie zwrotu pełnej sumy dotacji z odpowiednimi odsetkami. Okoliczność, że w piśmie zawierającym oświadczenie od odstąpieniu od umowy oznaczono kwotę niższą od dochodzonej w pozwie, nie pozbawia powoda uprawnienia do żądania zwrotu całej dotacji. Wezwanie wraz z odstąpieniem od umowy do zwrotu jedynie części dotacji miało wyłącznie ten skutek, że roszczenie o zwrot pozostałej części dotacji w kwocie 9 827 zł 90 gr stało się wymagalne dopiero z chwilą upływu terminu 14 dni, przewidzianego w § 17 ust. 2 umowy, liczonego w tym wypadku dopiero od doręczenia pozwanemu odpisu pozwu. Późniejsza wymagalność zwrotu tej pozostałej części dotacji nie ma jednak znaczenia dla daty początkowej naliczania należnych powodowi odsetek ustawowych (w związku ze zmianą brzmienia przepisów od dnia 1 stycznia 2016 r. są to odsetki ustawowe za opóźnienie) według art. 481 § 1 i 2 k.p.c., gdyż w § 17 ust. 2 umowy zastrzeżono, że w razie odstąpienia od umowy odsetki od kwoty dotacji podlegającej zwrotowi należą się powodowi od dnia przekazania dotacji, czyli od dnia 5 lipca 2013 r., co oznacza, że niezasadne byłoby naliczanie odpowiednich odsetek dopiero od upływu terminu wyznaczonego w doręczonych wezwaniach do zapłaty.

Żądanie zwrotu całości przyznanej dotacji (a nie tylko jej części faktycznie wypłaconej pozwanemu) jest oczywiście uzasadnione, skoro pozwanemu umożliwiono dysponowanie całą kwotą 100 000 zł i pozwany faktycznie zadysponował całością tej kwoty, decydując o przeznaczeniu jej części do wysokości 9 827 zł 90 gr na rozliczenie własnego długu względem powoda oraz na otrzymanie z tej przyczyny odpowiednio niższej wpłaty na własny rachunek bankowy. W takim stanie błędne byłoby rozumowanie, że dofinansowanie przedsięwzięcia pozwanego zostało ograniczone do kwoty 90 172 zł 10 gr. Takie błędne rozumowanie sprowadzałoby przecież wniosek niedorzeczny, że gdyby pozwany był dawniej dłużnikiem powoda co do wyższej sumy i gdyby w chwili otrzymania dotacji zadysponował całością dotacji na pokrycie własnego dawniejszego długu względem powoda, to obowiązek zwrotu dotacji uległby zmniejszeniu do zera ze skutkiem niemożności dochodzenia przez powoda odpowiedniego roszczenia.

Zarzuty przeciwko roszczeniu podniesione przez pozwanego stanowiły przede wszystkim okoliczności dotyczące stanu zdrowia pozwanego oraz śmierci żony pozwanego po długotrwałej chorobie, jak również dotyczące okresowego zawieszenia działalności gospodarczej. Na potwierdzenie tych okoliczności pozwany nie przedstawił w sprzeciwie od nakazu zapłaty żadnych dowodów, zapowiadając ich złożenie do dnia 31 sierpnia 2018 r. (sprzeciw od nakazu zapłaty – k. 63 i n.). Dopiero na rozprawie w dniu 12 lipca 2019 r. przedstawił wiele dokumentów, z których większość powstała przed zawarciem umowy lub przed złożeniem oświadczenia o odstąpieniu od umowy (dokumenty – k. 110 i n.). Niedołączenie tych dokumentów do sprzeciwu od nakazu zapłaty i niezłożenie ich przed rozprawą, pomimo zawiadomienia pozwanego o rozprawie z wyprzedzeniem 6 tygodni (dowód doręczenia zawiadomienia – k. 92), jest przejawem rażącej niedbałości pozwanego o prowadzenie własnej sprawy, tym bardziej, gdy pozwany jest nie tylko przedsiębiorcą, ale i radcą prawnym.

Zgodnie z art. 207 § 6 k.p.c., obowiązkiem właściwego sądu było pominięcie twierdzeń i dowodów spóźnionych, skoro pozwany nie uprawdopodobnił, aby ich niezgłoszenie z sprzeciwie od nakazu zapłaty lub przed rozprawą nastąpiło bez winy. Przedstawienie dowodów dopiero na rozprawie powodowało, że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów wymagałoby odroczenia rozprawy, choćby w celu zapoznania się z zawartością płyt zawierających według twierdzeń pozwanego materiały filmowe oraz ich ewentualnego odtworzenia na rozprawie lub posiedzeniu niejawnym, z oczywistym skutkiem zwłoki w rozpoznaniu sprawy w rozumieniu art. 207 § 6 k.p.c. Dlatego Sąd Okręgowy w Warszawie pominął spóźnione twierdzenia i dowody, nie uwzględniając wniosku pozwanego o odroczenie rozprawy oraz oddalając wnioski pozwanego o dopuszczenie dowodu z innych dokumentów, które pozwany zamierzał złożyć dopiero po rozprawie w razie jej odroczenia, a które miały dotyczyć leczenia i śmierci żony.

Nawet w razie uwzględnienia wniosków dowodowych pozwanego i oparcia na nich ustaleń faktycznych, odpowiednie dowody nie miałyby istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w rozumieniu art. 227 k.p.c. Taka ocena jest uzasadniona, gdyż twierdzenia, które miały zostać dowiedzione nieuwzględnionymi środkami dowodowymi, stanowiły po części powtórzenie wcześniejszych twierdzeń, których powód nie kwestionował, a które na wniosek pozwanego nawet uwzględnił, zgadzając się przecież na dwukrotne aneksowanie umowy ze skutkiem dwukrotnego

znacznego przesuwania odpowiedniego terminu realizacji odpowiedniego zadania. Żaden z przedstawionych przez pozwanego dokumentów nie miał natomiast zdolności do podważenia zasadniczych ustaleń faktycznych, sprowadzających się do stwierdzenia, że pozwany nie wykonał względem powoda własnego zobowiązania, w szczególności nie przedstawił odpowiedniego rozliczenia dotacji, w tym odpowiedniego raportu, oceny jakościowej, osiągniętych wskaźników oraz rozliczenia finansowego zgodnie z § 15 ust. 1 umowy, co stanowi o nienależytym wykonaniu umowy przez pozwanego, przesądzając o uprawnieniu powoda do odstąpienia od umowy oraz do żądania zwrotu dotacji.

Wydając wyrok kończący sprawę w pierwszej instancji, zgodnie z art. 108 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. Sąd Okręgowy w Warszawie orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 99 k.p.c. oraz odpowiednim rozporządzeniem wykonawczym, określającym stawki wynagrodzenia pełnomocnika procesowego, ustanowionego przez powoda w osobie radcy prawnego. Na zasądzoną z tego tytułu od pozwanego sumę 10 417 zł złożyły się kwoty następujące:

- kwota 5 000 zł tytułem zwrotu kosztów opłaty od pozwu (dowód uiszczenia i zaksięgowania – k. 10 i k. 61);
- kwota 5 400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, stanowiących stawkę minimalną wynagrodzenia pełnomocnika procesowego ustawionego w osobie radcy prawnego, odpowiednio do wartości przedmiotu sporu w sprawie, w której wniesiono sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym;
- kwota 17,00 zł tytułem zwrotu kosztów opłaty skarbowej od złożonego pełnomocnictwa procesowego (dowód uiszczenia opłaty – k. 10).

Z tych wszystkich przyczyn oraz na podstawie przytoczonych przepisów, Sąd Okręgowy w Warszawie orzekł, jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

a) (...)

b) (...)

c) (...)

2. (...)

(...)